

Nr. 16.
An. X.
1886.

Gherla
15/27
Aug.

LA MESA

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

LA MEDIULU NOPTIEI.

Bate ór'a mediulu nóptiei, eu la mésa scriu si plângu,
Tóte un'a câte un'a suvenirile 'mi stringu;
Si-asia jale me cuprinde cându gandescu la-alu meu
[trecutu,
Cum s'a dusu pre drumu de mórte, pre drumu lungu,
[nestrabatutu.

Suveniri!.. ce vorba sânta!.. suveniri intristátore,
Ele suntu motivu de lacrimi si de doruri ardietóre.
O, de ce nu se potu sterge suvenirile trecute?
De ce vinu ele in minte asia multe, ne-'ntrupte?

Si facu anima se plânga si se tremure 'n dorere,
Si-mi rapescu din viitoriu-mi óri ce dulce man-
[gaere . . . . .

Déca cineva me vede, 'mi zimbesce, dar' se mira,
De ce 'su tristu, de ce sum palidu, si-alte multe
[mi insira,

Eu ascultu, plecu a méa frunte incretita spre mormentu,
Si tacu... dar' gandescu cu jale la o pétra si-unu
[mormentu! . . . . .

Vai! de-ace'a 'n mediulu nóptiei eu la mésa scriu si plângu,
Câ-ci n'am, n'am pre nime 'n lume cá la sênu cu dragu se stringu,
Numai trist'a suvenire gândurile 'mi mai framêntu, ...
Si adormu, gandindu cu jale la o pétra si-unu mormentu.

PRE MAREA LUMEI.

In zadaru cautu in lume adapostu si mangaere, . .
Vai! in calea vietii miele, eu gaseceu numai dorere,
Nu-i unghetiu in lumea 'ntréga pentru celu nefericitu,
Sórtea mea-i se trecu prin lume parasitu, desmoscenitu.

G. SIMU.

B A B E T ' A

Romanu.

(Urmare.)

CAPITOLULU XXIX.

Afara din cas'a mea.

Unu nebulu arunca o piétra in lacu si diece intiepleti nu-su in stare a-o scóte.

Acésta axióma se adeveri si fácia de Tomiti'a.

Elu erá unu baiatu destulu de cu minte, dar' piétr'a ce aruncase nebul'a de cocón'a Tic'a cu experimentulu ei celu prostu si de risu nu-o putú scóte, i-i zaceá la anima.

Déca ar' fi portatu acésta grigia sênguru cu sêne ar' fi trebuitu se nebulésca si elu.

Pentru a-si usiorá sufletulu, se apucá de povestí totu ce audíse dela cocón'a Tic'a si cele ce facu-se in urma la ea, Lenitiei si Sofiei, cu care chiar' in ace'a séra avuse ocaziune a se gasí sênguri têmpu mai indelungatu, cá-ci guvernaut'a erá ocupata josu cu menagiulu.

Asupr'a Lenitiei povestea Tomitiei facú o o impresiune grozava; erá aprópe se lesne, Sofi'a inse rise cu dispretiu.

„Cocón'a Tic'a este o adeverata mahalagióiea,” díse ea. „i-i place se vorbésca de toti cunoscutii si de tóte cunoscutele ei, si se nascócésca feliu de feliu de grozavenii, bune cá se sparii copii cu ele. Me miru numai de d.-t'a Tomitia, cá nu ai risu cá si mine de dên's'a, ci i-ai datu in glasu, punendu vêrfu prostiei de mahala cu experimentulu d.-vóstre.

„Mie nu-mi vine se rídu, dieu,” adausé Leniti'a. Istori'a Tomitiei m'a inspaiméntatu. Reutatea lumii este mare, mai mare de cum asiu fi potutu crede vre-odata.“

„Reutate amestecata cu prostie!“ o intrerupsé Sofi'a, „nu-i asia Domnisióra,” se adresá cátra Babet'a, care intrá tocmai in acelu minutu.

„Ce se fie?“ intrebá nemtióic'a.

Sofi'a i spuse totu . . .

Nimeni nu o intrerupsé nici cu o vorba macaru.

Tomiti'a taceá, cá-ci nu se sêntiá bine. Cu cátu inaintá Sofi'a mai multu in espunerea ei, cu atátu se petrundeá mai multu cá facuse o prostie, si se rusiná din ce in ce mai multu, asia încátu mai pe urma nici nu mai indrasniá se redice ochii.

Si Leniti'a se linisci, cá-ci dupa vorbele Sofiei si ei i-i pareá totu lucrulu mai multu de risu decátu superatiosu.

Babet'a inse taceá si ascultá cu diutii in clestati, cu faci'a palida de emotiune si cu privirile tîntite candu pe Tomiti'a cându pe Leniti'a, cá se védia impresiunea cuvinteloru Sofiei asupr'a loru.

Dupa-ce termináse acést'a, díse cu unu tonu de dispretiu:

„Asemenea istorii numai in tíera la voi se potu intemplá. Me dóre cá si Tomiti'a a potutu avé unu momentu de indoiéla, elu nu me cunóscce cum me cunóscce voi.“

„Domnisióra . . .“ se incercá Tomiti'a de a se scusá.

„Ori ce vorba este de prisosu, lasa dara. Trebué se comunicu chiar' in asta séra domnului Sasanu ce spune lumea despre noi. Nu ve culcati, pâna nu me voiú intórce. Tomiti'a ve va tiéné de urítu.“

Cu aceste esi, lasandu pe fete si pe Tomiti'a, pe fie-care cu cele mai diferite gânduri.

Domnulu Sasanu erá acasa si nu fú nici decumu incantatu de neobicinuit'a reintórcere a guvernantei.

„Ce s'a intemplat?“ intrebá elu cu fruntea incretíta.

„Lumea incepe se ne vorbésca, se ne banuiesca!“

Domnulu Sasanu se facú albu cá paretele.

„Éta ce am aflatu acum,” si Babet'a incepú se-i spuie cele ce sciú dejá, ér' dupa ce-si termináse raportulu urmá: „Sciám cá cocón'a Tic'a ne va vorbi, dar' cá va merge asia departe, cá se caute chiar' a gasí dovedi in contr'a nóstra, ast'a nu asiu fi crediutu-o.

„Afurisitu se fi fostu si ceasulu in care me-am gânditu a té aduce in cas'a mea,” isbucni domnulu Sasanu.

„Faci tocmai cá copii, blastemi si injuri in locu a te gândi la vre-unu mijlocu de scapare.“

„Ce mijlocu de scapare. Vedu bine cá sferisítulu 'mi va fi, rusínea . . . of, vai de pecatele mele.“

„Cându blastemi cá unu copilu, cându te vaieti cá o baba. Fie-ti rusíne.“

„Mi este, 'mi este destulu de rusíne, cá nu potu se te iáu de gátu si se te dáu afara.“

„Sfêrsiesce cu aceste gratiositati. Nu am venitu pentru a me patrunde si mai bine de necapacitatea t'a, ci am venitu se-ti spuie, cá tocmai staurinti'a cocónei Tic'a de a gasí dovedi in contr'a nóstra ne-a pusu in stare, cá se-i astupamu gur'a.“

„Esti góla draculu.“

„Mai bine unu dracu decátu o mátia plouata. Asculta numai.“ Si Babet'a incepú a-i vorbi cu graba si cu multu focu.

Domnulu Sasanu o ascultá si faci'a lui deveniá din ce in ce totu mai senina, semnele s'ale de aprobatiune din ce in ce totu mai dese.

„Da, da,” díse elu odata. „este asia, canarulu cocónei Tic'a este parecchia cu alu nostru, sémêna unulu cu altulu.“ „Si pentru cá se nu constate dên's'a vre-odata lips'a canarului nostru si se nu víie prin acést'a érași la banuieli, me voiú duce la dên's'a si i-i voiú spune parerea nóstra despre vorbele ei.“

„Asia, asia,” aprobá dlu Sasanu.

„Mai remâna Tomiti'a cu fióla s'a.“

„Trebuie se ne scapam si de elu.“

„Neaperatu!“

„Dara cum?“

„Si ast'a se ti-o spui, Gonesce-lu, éta totu!“

„Asia din chiaru seninu!“

„Ba nu asia, ci fiindu-cà tratéza amoru cu Leniti'a.“

„Amoru cu Leniti'a!?“ strigà domnulu Sasanu sarindu de pe scaunu.

„Da, asia este domnulu meu! déca nu credi poftimu acum in susu si te vei convinge.“

„Tomiti'a este susu?“

„Da, si de buna séma sênguru cu Leniti'a, cà-ci Sofi'a este somnuósa, cum fusesè si muma-s'a, si de buna séma se va fi culcatu.“

„Me ducu se-lu iáu de gátu!“

In momentulu cându domnulu Sasanu erá se ésa cá unu turbatu pe usia, intrà factorulu dela telegrafu cu o depesia.

Domnulu Sasanu luà depesi'a in primire, espedà pe factoru, apoi ceti telegram'a.

„Rusii au trecutu Prutul... resboiulu este declaratú... Români'a va fi implicata, cà-ci Rusii au dobânditu dreptulu de a trece pe la noi cu armatele loru.“

Ast'a erá cuprinsulu depesiei.

„Poftimu!“ esclamá domnulu Sasanu. „Trebuie se ingrósia pentru politica, ér' pentru noi comerciantii se pregatesce o recólta de aur. Polii imperiali ai Rusiloru voru jucá prin piatia, pecatu cà trebuie se me lipsescu toemai acum de ajutorulu Tomitiei.“

„No, cà ai si nimeritu-o, Rusii voru cuperá sdrentiele nóstre!“

„Rusii nu, dar' Româncutiile nóstre, cu polii rusesci.“

„Dóra nu-ti vei fi luatú téma. Vedi se nu ne pérdia lacomi'a t'a.“

„Téma, eu téma!? L'asiu gont chiar' numai fiindu-cà a indrasnitu a-si redicá ochii pâna la fii'a-mea, mojiculu de elu.“

Si cu aceste domnulu Sasanu esí.

Babet'a merse in urm'a lui, cà se intre si ea in odai'a in care erá Tomiti'a cu Leniti'a.

Sofi'a stase câtu stase cu sor'a-s'a si cu Tomiti'a, dar' urându-i-se de a totu cascá, cà-ci nimeni nu vorbiá nemicu, díse nópte buna si se retrase in odai'a de alaturea unde steteáu paturile loru si unde se culcá.

Tomiti'a a remasu sênguru cu Leniti'a, — nu indrasní dintru antaiu a-i vorbi, chiar' nici Leniti'a nu spuse nemicu, ci otfá mereu.

Intr'unu târdiu Tomiti'a 'si luà anim'a in dinti si intreabà:

„De ce oftezi?“

„Me mai intrebi?“

„Pentru Domnedieu, dór' nu vei fi neliniscita prin scirile ce ve-am adusu eu asta séra.“

„Cum se nu fiu, — biéta mama!“

„Se-i fia tierin'a usióra si memori'a neuitata, dara sórtea omului este de a mori...“

„Inse nu de otrava!“

„Aste-su numai nesce banuieli mahalagóice, cum a dísu pré nimeritu Sofi'a. Se uitamu de ele.“

Dicându ast'felu Tomiti'a se apropiá-se de féta si incepú se-o mângaiu netediendu-i mân'a.

Leniti'a pe semne perduta in gândurile cele triste ce-i provocásera scirile de astadi, suferi a-césta mângaiere.

Tomiti'a devení mai indrasnetiu.

„Lenitia,“ díse elu cu voce sioptitóre, „doliulu nu ti-lu potu luá dela anima, dar' 'ti potu dá asigurarea, a te scuti. Primesci scutul meu.“

Leniti'a incepú a plânge si-si sprijini capulu de peptulu Tomitiei.

Acest'a nu potú scapá ocaziunea. Stringându pe iubít'a copila cu focu, i-i sarutá gur'a.

In acestu momentu usi'a se deschise.

O spaima repentina cuprinse pe amanti si i-i prefacú pe amendoi in nisce stane de piétra.

Asia va fi impetritu si Loth cu soçi'a-s'a cându a intorsu privirile loru inapoi spre Sodom'a si Gomorh'a.

Pe tinerii nostri i-i amortí-se aparitiunea domnului Sasanu, care se ivise in acelu momentu in usia.

La spatele lui stateá guvernánt'a.

„Éta-i!“ díse ea.

„Afara din cas'a mea!“ racní domnulu Sasanu, dupa unu momentu de tacere, la care-lu reduse-sè indignatiunea.

Leniti'a lesinasè in câtu Tomiti'a nu-o poteá lasá din brácie.

„Afara!“ repetá domnulu Sasanu cu glasulu ragusitu de emotiune.

Spre nefericirea s'a, Tomiti'a nu potú fugi dinaintea furiei domnului Sasanu, cà-ci erá silitu a duce mai antaiu pe Leniti'a cea lesinata pâna la unu divanu.

Domnulu Sasanu, cuprinsu de nebunie, redicá bastonulu si incepú se incarca spinarea Tomitiei cu lovituri dese.

Acest'a din o sêngura saritura aruncá pe biét'a Lenitia pe divanu, apoi intorcându-se galbenu cá cér'a câtra domnulu Sasanu i díse tişnindu:

„Se nu mai dá!“

„Opresce!“ strigá si Babet'a, parte de mila, parte de frica.

Domnulu Sasanu inse erá turbatu. Nu voiá se se oprésca.

Perdiendu si Tomiti'a resonulu, se aruncá asupr'a lui si-lu prinse de mâni, apucându-lu cu atât'a putere încátu trebui se scape bastonulu.

„Afara!“ racní domnulu Sasanu, — „saríti, ajutoriu, me omóra.“

Tóta cas'a se puse in mişcare la aceste strigate. Servitorii alergáu din tóte partile.

„Luati-lu de gátu si aruncati-lu afara!“ strigá domnulu Sasanu câtra acesti'a.

Ei voiáu se se arunce asupr'a Tomitiei, ér' Babet'a sarí acum, 'lu luà de mâna si-lu trase in odai'a de dormitu, care erá alaturea, dicându câtra lumea adunata si câtra domnulu Sasanu: „lasati-lu in grigi'a mea; duceti-ve de ve culcati!“

CAPITOLUL XXX.

Schimbari mari.

Tomiti'a începù se plânga de ciuda si de mâchnire.

Babet'a eși érași in odaia ce'alalta unde avù cu domnul Sasanu o convorbire mai lunga.

Domnul Sasanu plecà. Babet'a se întorse cu Leniti'a, care erà mai multu mórta decâtu via.

„Culca-te drag'a mea,” dîse ea, apoi întorcîndu-se catra Tomiti'a, care steteà cá si tîmpitu intr'unu coltiu î-i dîse:

„Vina cu mine!” si mersè érași in odaia in care se petrecuse scen'a ce am descris.

Tomiti'a o urmà siovaindu.

„Tomitia,” începù guvernanta, „me vedi mâchnita pâna in sufletu. Sciu cá te-ai indoitu si te mai indoiesci de mine, dar' nu am decâtu se pronunti o sîngura vorba pentru a te face se te caiesci. Am vrutu se tienu secretulu, mai alesu dupa întîlnirea nôstra din hanulu Codroveniloru.”

Baietulu se rosî la acêsta amintire.

„Acea întîlnire mi-a doveditu cá esti unu baiatu cu minte, purtarea t'a... Nu te mirá cá-ti dicu mîi,” continuà dîns'a dupa o mica pausa provocata prin semnele de uimire ce aretá Tomiti'a, „nu te mirá, cá-ci preste puçinu vei aflá ecplicarea. — Trebue se revinu inse la întîlnirea nôstra din hanu. 'Ti aduci aminte, cá te întrebásemi de parinti?”

„Da!”

„Ei bine, mi-ai spusu cá mama-t'a e o tie-ranca, si cá nu cunosci pe tata-teu!”

„Asia este!”

„Eu inse-ti voi spune, cá ai gresiéla. Acea femeia care in ochii tei treceà de mama-t'a a fostu numai doica-t'a.”

„Se póte, Domnedieule! Dar' tat'a?”

„Tata-teu a fostu unu domnu mare!”

„Nu întrebù de ast'a, ci voiescu se sciu déca a fostu cununatu cu mama-mea.”

„De ce nu me întrebi de muma-t'a!”

„Fiindu-cà mai bine nu asiu voi se-o cunoscù, déca nu-su ffiulu ei legiuitu.”

„Asia bine, nu-ti voi vorbi de ea.”

„Nu-mi vorbi. Este mai bine se nu-mi afirmi temerile mele. Mi-ai spusu deja prea multu pentru odihna mea, lasa-mi celu puçinu mîngaierea îndoielei, nu-mi taiá prin marturisirile d.-t'ale firulu sperantiei intru onestitatea nascerei mele.”

„Éta cá me plecu vointiei d.-t'ale,” replicà Babet'a. „Un'a inse te rogu. Spune-mi ce ai de gîndu se faci acum.”

„Am de gîndu se moru!”

„Nu fi copilu,” dîse Babet'a in a carei anima se luptá daiosi'a cu fric'a.

„Ce mai potù cautá in astá lume. Cui mai potù folosi. Fára parinti, fâra cercu de activitate. Nu suntu bunu de nemicu.”

„Asiu voi se te mîngaiu, dar' nu potù. Dîci cá nu esti de nici unu folosu in lumea ast'a. N'ai

dreptate! tocmai acum este mai mare lipsa cá ori cându de braçie barbatesci!”

„De ce tocmai acum?”

„D'apoi dormi de nu scii, cá Muscalii au declaratù resboiu Turciloru si cá va luá parte si Români'a la acestu resboiu.”

„Ha, bine dîci,” esclamá Tomiti'a. „Ce se-mi dáu viétia pe nemicu, se-o jertfescu mai bine pentru binele tiei!”

„Vrei se te inrolezi?” întrebà nemióic'a cu o privire pânditória.

„Da, me inrolezu cá se moru pentru patria!”

„Acum inse mergi de te culca,” dîse Babet'a.

„Bine dîci, trebue se me grabescu, cá se nu se inchida tóte hotelurile.”

„Cându o se te socotesci cu domnul Sasanu.”

„Nam se-i dáu nici o scotéla, eu inse renuntiu la tóte.”

„Reu faci. Dar' lasa cá eu voi avé grigia de interesulu d.-t'ale. Nópte buna.”

„Nópte buna.”

„Apropositu, dà-mi chei'a dela odaia d.-t'ale si tramite-mi mâne respunsu unde se-ti aduca lucrurile d.-t'ale.

Tomiti'a dete chei'a si plecà.

Babet'a 'lu conduse pâna la usi'a scarei, pe care o inchise in urm'a lui. Apoi întorcîndu-se, merse de-a dréptulu in odaia lui, unde scotoci si scormoni totulu.

Afara de acelu flaconu, care contiéneá spalatiunea covorului, nu gasi nemicu ce ar' fi avutu interesu pentru dîns'a.

Flaconulu 'lu luá si-lu aruncà in lature.

Tomiti'a chiar a dóu'a dî se presentà la ministerulu de resbelu si cerù a fi inrolatu.

Cererea fù admisa.

Cându audi domnul Sasanu despre acést'a, dîse: „Domnedieu nu bate cu bàtiulu, — ce mai piftie voru face Turcii din elu, ori — ceea ce-i mai de crediutu, — 'lu voru impuseá ai nostri cá desertoru, cá-ci la antaia bubuitura de tunu, va dosi.”

Nu-lu scia domnul Sasanu pe Tomiti'a, totu asemenea precum nu scia locitorii Bucuresciloru si a tiei întregi armat'a româna dupa adeverat'a ei valóre.

Érá amaritu domnul Sasanu de lips'a Tomitiei din pravalie. Trebuia elu însu-si se iee loculu si facîndu-i acést'a multa bataia de capu, cautá a-si versá neacasulu prin vorbe, cum eráu si acelea pe care le-am reprodusu mai susu.

Apoi mai avea se reguleze si afacerea cu cocón'a Tic'a, ceea ce contribuia inca multu la iritatiea s'a.

In primul momentu pe care si-lu potù rupe dela afaceri, trimise dupa unu baiatu, unu olteanu istetiu, care vindeá casiu, póme, verdetiuri, pui, dupa cum se nimeria, si care faceá si alte servituri, cându avea regazu si i se plateá bine.

Cu acestu olteanu anume Nitiu, merse domnul Sasanu acasa.

„Ascalta Nitiule, este vorb'a se me faci se cascigu o priusóre.” i dîse elu acolo.

CARE E MAI NEFERICITA?

„Porunc'a boieriului!“

„Vedi c'olea acelu canaru in colivie.“

„Lu vedu boieriule.“

„Pe acelu canaru se mi-lu iái, si se mergemu amendoi in mahalau'a Lucaciu. Acolo 'ti voiu aretá o casa. Déca va fi feréstr'a deschisa va trebui se faci ce î-i face, cá se sbóra canarul in casa; ér' de voru fi inchise ferestrele, atunci vei intrá in casa si intrebându de cocón'a, vei cere dela d'ens'a voie, cá se cauti unu canaru prin curte. Me-ai intielesu?“

„Intielesu domnule!“

„Dar' inca nu ti-am spusu tóte!“

„Aseptu se-mi mai spui!“

„Déca vei face se sbóre canarul prin feréstra in cas'a cocónei, atunci indata vei intrá si tu acolo si vei cere paserea inapoi, d'icându cá-i a t'a.“

„Ast'a-i pré firescu si adeveratu lucru.“

„Cocón'a nu va voi se-ti dee canarul, tu se-lu mai ceri, apoi la cele din urma se te rogi cá se-ti dee celu puçinu un bacsisiu pentru ostené'l'a t'a.“

„Cátu pentru bacsisiu, nici o grigia se nu aibi boieriule.“

„Dar' se póte cá cocón'a nu va díce cá-i alu ei, cându vei cere canarul. Atunci firesce n'ai se mai faci nici o vorba, ci se vii dreptu la mine inapoi si se-mi spui.“

„Intielegu, boieriule.“

„Acum trebue se-ti mai spunu, cum se urmezi déca feréstr'a nu va fi deschisa.“

„Atunci voiu cere voie se cautu prin curte!“

„Asia-i; dupa puçina cautare vei spune cá ai gasitu canarul si-lu vei aretá cocónei.“

„Care va incepe se díca cá-i alu ei!“

„Asia credu si eu!“

„Si apoi va urmá éراسi bacsisiu.“

„Toemai, ér' déca nu va díce cá-i alu ei!“

„Voiu taceá si voiu alergá de-a-dreptulu la d.-t'a cá se-ti spui.“

„Vedu cá m'ai intielesu pe deplinu; inse déca nu-ti va dá bacsisiu, fá v'entu canarului in curte.“

Pré bine boieriule.

Nitiu olteanulu plecá. Gasí feréstr'a deschisa la cocón'a Tic'a.

Aveá deci o mare sarcina, cá-ci erá vorba se nu-i scape cumva aiurea canarul cându î-i va dá drumulu spre feréstra, séu se-lu bage cumv'a cineva in séma cându va v'eri mân'a cu canarul prin ea.

Se gândiá, cá óre nu va fi mai bine déca ar' face cá si cându n'ar' fi nici o feréstra deschisa.

Nitiu nu erá deprinsu cu multa bataia de capu, cu chibzueli in cóce si in colo. Alese indata, ce i se parú mai lesne.

„Cocóna, cocóna,“ incepù se strige cátu 'lu luá gur'a

Indata se puse cocón'a in feréstra.

„Ce vréi mojjicule?“ intrebá ea.

„Mi-a scapatu unu canaru si a sburatu in curte la d.-t'a. Fá bine si érta-mi se-lu cautu.“

„Unu canaru, t'fe, mojjicule!“

Nitiu nu mai asceptá nici o voie séu vre-unu respunsu, ci sarindu dintr'unu sénguru aventu in curte, se facú cá si cându ar' fi luatú cev'a de josu.

„Éta-lu, éta-lu,“ strigá cu bucurie cátra cocón'a Tic'a, care privise cu uimire la apucaturile lui.

„Adá aici paserea,“ strigá ea acum, „este a mea, mi-a scapatu eri din colivie!“

„Ce-mi dáí?“ intrebá Nitiu.

„Ce se-ti dáu obrasnicule, o bataia buna se-ti dáu.“

„Nó cá dieu pentru o bataia n'am se-ti dáu eu canarul. Mai bine éta-lu!“ si cu aceste Nitiu dete drumulu paserei.

„Misie'ule!“ racni, cocón'a Tic'a.

„Sarutu mânile cocóna,“ mai díse olteanulu tulindu-o dreptu la domnulu Sasanu, cá se-i raporteze isprav'a s'a. Canarul inse din intémpare sburá in casa, unde fú prinsu de cocón'a Tic'a, ce'a ce vedíu olteanulu.

„Ai cascigatu prinsórea domnule,“ díse elu terminându raportulu seu, „se-o tai acumu pe ace'a cocóna si totu va díce, cá canarul, care i-a sburatu astadi dela mine in casa este acel'a care i-a fugitu domni'a-ei.“

„Bravo, bravo Nitiule!“ respunse domnulu Sasanu veselu, „me-ai facutu se cascigu multu, na si tie o parte din folosu.“

Erá unu galbeanu selipitosu ce puse in mân'a olteanului.

„Sarutu mân'a boieriule!“

„Dar' nici o vorba cátra nimeni despre acést'a. Auditu-ai!“

„Asiu fi sciutu, si fàra se-mi fi spusu.“

Domnulu Sasanu alergá se spuna guvernantei, cá reusise stratagem'a loru.

„Se-i mai dáu si eu perdafulu, apoi sciú pré bine cá nu vomu avé se ne mai tememu de ea,“ díse nemtióic'a.

Cocón'a Tic'a se puse pe chibzuieli.

Totu nu-i veniá se créda, cá spurcat'a de guvernanta se nu fi fostu de vina la mórtea Mariei Sasanu. Dar' canarul ei mai traiá si acumu dupa-ce m'ncase din zacharulu preparatu cu apa din covoru, deci limonad'a ace'a nu fusesé cu otrava, dar' fusesé otrava in altu cev'a si de alta data si pace.

Ajunse-sé tocmai la acést'a conclusiune cá du se pomení cu Babet'a.

„Nó, poftimu placinta, éta ipochimen'a!“ 'si díse ea, de-o fi vréndu.

„Buna diu'a dómna,“ salutá Babet'a cu aeru rece.

„Buna diu'a,“ replicá cocón'a Tic'a cu dispretiu si se oprí la usia pentru cá nici guvernant'a se nu mérga mai departe si se se puna cumva josu.

„Tomiti'a, fostulu baiatu de pravalie la noi, ti-a adusu ieri unu covoru,“ incepù Babet'a fàra nici unu preambulu.

Cocón'a Tîc'a erá puçinu uimita. Nu sciá ce va esi din ast'a. Tacú pentru unu momentu, apoi inse díse:

„Da, a adusu, si apoi ce-i cu covorul.“

„E de furatu,“ replicà Babet'a.

„De furatu!“ esclamá cocón'a Tîc'a.

„Da, inchipuesce-ti. Acelu baiatu, pe care domnulu Sasanu l'a culesu de pe drumuri, platesce ast'feliu bunatatile de care a avutu parte.“

„Cine ar' fi crediutu un'a cá ast'a!“

„Dar' lucrulu este inca si mai detestabilu, de cum ai crede!“

„Detestabilu, cum am díce scárbosu! Se póte mai detestabilu inca!“

„Da. Eri séra cându domnulu Sasanu a descoperitu furtulu, din care covorul face numai o mica parte, scii ce-a facutu Tomiti'a?“

„De unde se sciú,“ respunse cocón'a Tîc'a, pe care erá mai se-o apuce istericalele.

„A inceputu se-lu amenintia pe domnulu Sasanu! Díceá cá ar' fi otravitu cu mine impreuna pe dóm'n'a,“ aici nemtióic'a se sterse cu nafram'a peste ochi, apoi urmá cu vócea inecata, „si cá a-cestea tóte le-ar' scí dela d-t'a.“

„Dela mine?“ facú cocón'a Tîc'a spariata.

„Da dela d-t'a si inca intr'unu modu fórtestraniu, spuneá de unu experimentu ce a-ti facutu cu covorul, — de unu canaru otravitu... dar' éta-lu doveditu mincinosu, cà-ci canarulu d-t'ale este in colivie, ori ai mai avutu altulu?“

Cocón'a Tîc'a erá buna bucurósa, cà se întórsesé vorb'a la canaru.

„Ba nu, n'am avutu altulu, este canarulu meu, Tomiti'a minte, precum vedi... covorul...“

„L'ai cumperatu,“ o intrerupse Babet'a.

„Da, l'am cumperatu,“ afirmà cocón'a.

„Si l'ai platitu!“

„Negresitu!“

„Nici cá se poteá alt'feliu, i-am spusu eu domnului Sasanu care este pré banuitoriu de fire. De ai scí pâna unde merse cu banuél'a! Erá se vina chiar' elu la d-t'a. Nu l'am lasatu, cà-ci, un'a dóue parchetu, judecatoriu, nu sciá alt'a! Nu l'am lasatu se-lu dee nici pe Tomiti'a in judecata. L'a gonitu numai. 'Si va luá elu plat'a si asia, cà-ci se face soldatu, dupa cum am auditu. — Sarutu mân'a cocón'a.“

Cu aste se duse.

Cocón'a Tîc'a remase consternata. Din acelu momentu nu mai scóse din gura nici unu cuventu macaru in potriv'a guvernantei.

(Va urmá.)

TEOCHARU ALEXI.

ALEXIS si DORA.

(Elegia.)

Ah ne-ncetatu se duce in totu momentulu nai'a
Din ce 'n ce mai departe prin undele spumóse!
Lungi brazde lasa 'n urma, prin cari delfinii saru,
Par' cá ar' vré se prinda o préda, ce vénéza,
Promitietóre semne de o caletoria
Ferice se aréta. Tacutu pilotulu stá
Si cárm'a 'si indrépta, molatecu asudându
Pentru toti caletorii; cá flagiele 'nainte
Si spiritulu fie-carui'a nainte nisuesce;
Si numai unulu siede tristu de catartu lipitu,
Privindu cum muntii-albastri de dënsulu se despartu
Si 'n mare se cufunda, sëmtiëndu ori-ce placere
In pieptu-si cum apune. — Apusa-ti-e si tîe
O Dora, nai'a, care rapesce pe amicu-ti,
Ah, pe-alu teu mire 'lu duce. Zadarnicu mai privesci tu
Iubita pe-a mea urma. A nóstre animi inca
Batu un'a pentru alt'a, dar', ah, nu lãnga-olalta!
O, tu momentu ferice, in care am traitu!
Tu dílele 'mi legeni, ce de-altu-feliu sarbede
S'au stinsu in urm'a mea. Ah, numai in momentulu,
In care am cuprinsu-o, s'a reversatu asupra-mi
Cá dela diei o viétia, streina pâna-atunci'a.
Zadarnicu luminezi tu eterulu cu lumina;
A t'a dí dalba, Foebus, de mine-i urgisita.
In mine-a mea privire voiú se intorcu si tãmpulu
In minte se rechiamu, cându dílnicu o vedeámu.
Erá óre cu potintia se fiu nesëmptoriu
Vediëndu a ei frumsétia? Si óre cerescu-i farmecu
Potutu-a se nu 'nviie tocitu sufletulu meu?
Nu te-acusá sermane! — Asia poetulu pune
Câte-o cilimitura de vorbe incãlceite
Adese adunarei, si fie-care sëmte
Ce farmecu f-i aduce a vorbeloru icóne
De-unu misticu velu ascunse. Dar' inca mai lipsesce
Cuvëntulu, care-i chief'a alesei gãciturii
Cându e afiatu si-acest'a, pe locu se 'asenineza
Totu spiritulu 'si vede 'n poema-unu intielesu.
Ce-adece bucuria 'ndoitu veselietóre.
De ce asia târdiu, o Amoru, ah, de ce
Asia tardiu luatu-ai de pe ochi legatur'a,
Ce sênguru mi-ai legatu-o! De multu stá nai'a gat'a
Si asceptá 'nca numai unu vëntu favoritoriu.
Pâna-'n sfërsitu si-acest'a 'ncepú vi-iú se sufte
De pe uscatu spre mare. O, tãmpi goli ai junetii
Si góle, triste visuri de falcnicu viitoriu!
Voi apuneti si numai óra' imi remâne, —
Dá, ea remâne numai cá unicu-mi norocu!
A mea esci tu, o Dora; eu nu mai am sperantia
In nimene pe lume, far' unu numa-'n tine.
De câte-ori la templu vediutu-te-amu mergündu
Gatita si sfósa si mam'a lãnga tine
Mergéa serbatoresce; de câte ori grabita,
Voiósa te-amu vediutu ducündu pe piatia fructe;
Si-adesu dela fântãna, câtu de frumosu erá
Se vedu cum capu-ti legeni, ducündu in mãna vasulu!
Priviám antaiú grumazu-ti si mai antaiú de tóte
Priviám cu bucuria misçarile-ti usióre.
Adesu erám in grigia, ulciorulu se nu-lu scapi,
Ci totu-de-a-un'a bine-lu tiéneái pe lãnga haina.
O, scump'a mea vecina! asia m'am fostu deprinsu
Se te privescu, cum lun'a si stelele deprinsu esci
Se le privesci si totusi in pieptu nici o schintiea
De doru nu-ti-s'aprinde se le posiedi cându-va.
Asia trecura ani. A nóstre case numai
De dóuedieci de pasi departe-erán de-olalta
Si nici odata pragulu eu nu-ti-l'am calcatu.
Si-acuma ne desparte diluviulu estu de apa!
Tu ceriului minti, unda! alu teu azuru splendidu
E pentru mine-a noptii colóre 'ntunecósa.
In pregatire totulu erá, cându unu baiatu
In fug'a mare vine la cas'a-mi parintiésca
Chiemându-me se mergu. „Ventrelele“ — grai elu —
„Acuma-su redicate in aeru fãlfaindu

Si-ancor'a cu putere de fundu e deslipita;
 O vin' Alexis, vina! Atunci alu meu parinte
 Pe capulu cretiu 'mi puse cu demnitate mân'a
 De binecumentare; cu grigia 'mi intinse
 Si mam'a-o legatura. Mergi fericitu-'mi dîseru
 Ai mei — se âmbli cu bine si-avutu se te-'ntorci!
 Asia me departâiu cu legatur'a-'n mâna
 Mergîndu pe lînga zîdu spre vale, cîndu te-afliâu
 Standu inaintea usiei gradinei t'ale, Dora!
 Zimbîndu atunci mi-ai dîsu: Alexis, cei ce sgomotu
 Facu colo lînga naia, ên' spune-mi suntu ei soçii
 Tei de caletoria? Tu mergi prin tieri streine
 Că se negoti la marfuri si giuvaere scumpe
 Pentru-a orasiului matrône 'n buna stare;
 Dar' cumpara-mi si mie unu lantiurelu usioru,
 Si eu cu multiemire tî l'oiu platî, cã-ci ah,
 De multu nutrescu dorint'a se amu acea podôba!
 Atunci eu statutu-am si cã-unu negutiatoriu
 Tê-am intrebatu anume de form'a si greutatea
 Comandei t'ale, êr' tu modesta-ai fostu cu ptiulu.
 Eu intr'acea privitu-am grumazu-ti cã se sciu
 Ce pretiôse fi-voru de-a mea regina demne?
 Si strigatu totu mai tare se audiâ la naia.
 Deci tu cu amicetia mi-ai dîsu: Iâ din gradina,
 Iâ fructe — inca cu tine: naramze de-aste cöpte,
 Smochine de-aste albe, cã-ci marea n'are fructe
 Si nici nu se-afia ele in ori si care tiêra.
 Asia 'ntraiu in gradina. Voiôsã culegeâi si
 Cu mare sirguintia; si plina-ti erã hain'a-'n
 Pestelca prefacuta de cele mai alese
 Din rodurile mândre ale gradinei t'ale.
 Eu te rogâiu adese: destulu! ci-abia
 Atinsu unu, si mai mândru fructu 'ti pica in mâna.
 In fine in altana ajunsu-am amêndoi...
 Aici o cosiarcutia se-afli si inflorita
 De-asup'a nôstra mirt'a se intindea in umbra.
 Tu fructele tacuta 'nceputu-ai se le-asiedi:
 Naramz'a antaiu greôia, cã-o mînge auria,
 Apoi smochin'a môle, ce-si pierde form'a-'ndata
 Ce o apesi cu mân'a, si 'n fine-'mpodobitu
 Si-acoperitu cu mirta fû dorulu teu frumosu.
 Dar' eu nu l'amu atinsu; eu stâmu. Deci ne-amu uitatu,
 In ochi unulu la altulu si-o cëtia de-odata
 Pe ochii mei se puse. Ah, peptu-ti lînga-alu meu
 Sêmîtîtu-l'am si braçiu-mi de tine se incinse,
 De mîi de ori grumazulu ti-am sarutatu si capu-ti
 Cadiu pe alu meu umeru, cîndu si-ale t'ale braçie
 Iubite se unira pe lînga fericitulu.
 Eu braçiele sêmîtam ale Amorului,
 Ce strasinicu ne-apesara, din ceriu seninu tunã
 De trei ori si sirôie de lacrimi ne 'nundara:
 Plîngcãmu si tu si eu si de norocu, de chinu,
 Ni se pareã cã lumea stã gat'a se se piêrda.
 Si totu mai tare strigatu se audiâ la naia.
 Petiôre-le-mi atuncia se mërگا refusara,
 Si eu 'ti sioptiîu: o Dora! nu esti tu-a mea-in eternu?
 Eternu! si tu-mi sioptisi si-'ndata cã prin unu farmecu
 Cerescu a nôstre lacrimi usioru svêntate furã.
 Acum de totu apröpe audu cã striga unu glasu:
 „Alexis!“ — Cautãndu baiatu-'ntrã 'n gradina.
 Cum a luatu cosiarc'a, cum m'a 'ndemnatu se mergu,
 Cum ti-am datu inca mân'a, cum am ajunsu la naia...
 Sciu cã erãm netöfaru si ast'feliu me crediura
 Si soçii mei de drumu, crutiãndu-lu pe morbosu.
 De-odata vedu orasiulu departe cã in cëtia.
 Eternu! — sioptisi tu, Dora; eternu urechi'a-mi suna
 Cã tunetulu lui Zeus, cã-ci dõra lînga tronu-i
 Statutu-a a lui fica — dieit'a-Amorului —
 De gratii 'ncungiurata si-asia de diei intarita-i
 A nôstra legatura. O, sbõra dara naia
 Pe-aripe de norocu! grabesce si tu vêsla
 Prin undele spumöse spre portulu celu streinu,
 Cã aurariulu inte-in oficin'a s'a
 Se-mi puna 'n rînduieia ceresculu amanetu!
 Nu lantiurelu, ci lantiu; o, Dora, voiu se aibi,
 Grumazulu cã se-'mpregiuri usioru de nôue ori;
 Si inca alte multe odöre pretiôse
 Voiu se-ti aducu, iubita: braçiare aurite

Si scumpe, care mân'a se fti infrumusetieze,
 Lucindu smaraldu in ele, hiacintu, safiru, rubinu,
 Si-aceste pietre scumpe fiindu in auru prinse...
 O, cãta bucuria sêmitiesce fericitulu
 De mire, cîndu 'lu mênã Amorul se orneze
 Pe-a s'a mirésã numai. Indata ce vedu perle,
 Cu gîndulu suntu la tine; cum vedu vrê unu inelu
 Pe locu 'mi vine-in minte a mânei t'ale scumpa
 Icõna multu dorita; — deci têrgu si schimbu voiu face
 Cã tu se ai, iubita, ce-i mai frumosu din lume.
 Dar' nu numai juvele si feliu de pretiôse-ti
 Va procurã iubitulu, ci elu ti-a cumperã
 Si lucruri, de cari sêmte adunca bucuria...
 O nobila femeia cu zelu de casnicia:
 Plapome moi de lãna cu margini purpurie.
 Ce pentru tin' si mine asilu divinu se fia
 Si suluri mari de pânza, de rara calitate;
 Tu vei siedea, vei cõsa si ne vei îmbracã
 Pe mine si pe tine si pôte si pe-alu treilea.
 Imagini de sperantia insiêla-a mea sêmître.
 O, dieiloru, moderati cumplitulu focu, ce pieptu-mi!
 In flacare l'a pusu! Dar' ah, si bucuria
 Lasati-mi-o, cîndu grigi'a incepe se me-apeşe:
 Eriniile tôte si cerberu din infernu
 Mai tare nu 'nspaimenta pe bietulu criminalu
 In chinulu desperarii, cum 'mi dà mie spaima
 Naluca, ce iubit'a-mi arêta de departe; —
 Deschisa stã-inca usi'a gradinei si pe-unu altulu
 'Lu vedu intrandu in lontru! si pentru dënsulu inca
 Vedu fructele cã cadu! si pentru elu smochin'a
 Menita-i cea mai buna! si ôre si pe dënsulu
 Ea 'lu ademenesce se mërگا spre altana?
 Si elu ôre f-i urmêza! O dieiloru, rapiti-mi
 Vederea sêu stingeti din mintea mea acêst'a
 Naluca 'nfiõratõre! Dar'.... ea-i o copila numai,
 Ce repede unu'i si totu asia altu'i
 'Si dà a s'a iubire. Nu ride de-asta-data
 Zeus de juramêntulu, calcatu cu usiorintia!
 Detuna fara mila! detuna, nimeresc! —
 Retiêne-ti fulgerile! Tramite dupa mine
 Têraitõrii nouri in nôptea-'ntunecõsa,
 Sdrobesce cu-alu teu fulgeru catartulu astei nai,
 Deci scâundurile tôte le 'mprascie pe apa
 Si undeloru turbate dà marfuri, ômeni, totu
 Si dà-me si pe mine delfiniloru flamëndi!
 Dar'.... museloru, destulu vi-i! Zadarnicu ve siliti voi
 Se spuneti cum dorerea schimbuse cu fericirea
 Cã valuri se perênda in pieptulu iubitoriu.
 Se vindecatî voi ran'a, ce — Amoru a facutu-o,
 Vi e cu nepotintia; dar' unicu numai voi
 Aduceti alinare, cîndu ran'a reu ne dõre.

(W. Goethe.)

C. Morariu.

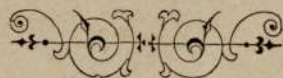

LA O COCõNA.

Ce zimbesci? sêu cugeti dõra
 Cã — cã tine nu mai suntu? —
 Te insieli... capete smintite
 Multe suntu pe-acestu pamentu!

Totu respectulu dêca cumv'a
 Mai frumõsa te gasesci, —
 Cã-ci vorbindu dreptu, de minune
 Scî se mi-te rumenesci.

G. Simu.

CAS' A DE SUB COLINA.

— O istorie din Carpati. —

(Urmare.)

Trebue se vedu de baieti, dîse Stanciu celu tîneru acompianandu-ne, trasnetulu gróznicu m'a facutu ingrigitu.

Esindu din casa, ni se presentá unu spectaculu tristu, — zariramu unu fagu inaltu uriesiu crepatu in dóue de fulgeru de susu pâna josu. Crengile frânte jaceáu in pregiurulu arborelui, ér' vîrfulu acestuî'a se plecá tristu si pârjolitu pe trunchiulu despicatu.

Betrânnulu Stanciu statù spariatu pe locu.

„Cas'a nóstra o amenintia o nefericire mare,“ dîse elu cu vóce adênca si jalnica. „Cându au stêrpitu mosiulu meu padurea de aici de au cioplitu lemnele pentru casa; au lasatu se sté aici fagulu acest'a, se crésca si se inverdiésca; si ómenii in vecinatatea lui se traésca si se inflorésca; asia dîcea mosiulu, si fagulu au crescutu si au infloritu; inse acum fagulu s'au prapaditu si me temu cá si ómenii i voru urmá!“

Nu sfêrsisê inca betrânnulu, cându de-odata audíramu tonulu unui flueru pastorescu si, privindu in directiunea de unde veniá sunetulu plecatu, zariramu doi baeti venindu mereu pe cóm'a muntelui spre noi si mênându trei vite inaintea lor.

„Éca vine Mitru si Ona, strigá tenerulu Stanciu, acum vedi tata, cá fulgerulu au lovitu numai arborulu, dar' nu si ómenii din vecinatatea lui!“

Faci'a moşneagului se inseniná la vederea copiiloru, inse numai pe unu momentu, apoi éراسi deveni seriosu.

Nu trebuia se insemneze chiar' acest'a, dîse elu, — dupa ace'a mersê mai departe ne mai graindu neci unu cuvêntu.

Susu pe crést'a dealului érá unu síru de mormênturi, insemnate prin dêmhuri verdi si cruci simple de lemn, dintre cari unele putredîserá si se sfarimáu, éráu pusê dóra din secolulu trecut. Aci éráu inmormêntati fostii locuitori ai casei de sub colina. La munténii din Carpati este datina a ingropá mortii aprópe lînga drumu. — „Cui a darútu Domnedieu viétia, se o intrebuintieze ast'feliu, incátu ori-cine trecûndu pe lînga mormêntulu lui se-lu binecuvênteze!“ asia dice poporulu spre a-si motivá acésta datina.

Ajungêndu la mormêntu statù pe locu betrânnulu Stanciu.

„Aci se despartu cáile nóstre,“ ne grai dên-sulu. „Voi mergeti pe a vóstra mai departe, ér' eu mi-am sfêrsitu-o pe a mea! Eu acum mi-am trairu traiulu si dorescu a odichni aci in rêndu cu acesti reposati.“

Ast'feliu ne despartiramu si ast'a mi-au fostu ultim'a intêlnire cu betrânnulu!

Mai curêndu decum asiu fi cugetatu fûi silitu prin chiemarea mea de a trece pe lînga cas'a de sub colina. Mergeám comodu pe potec'a cunoscuta printre tufe de feriga; totu pe acel'asi drumu veniá cu pasi repedi femei'a tenerului Stanciu. Se

pareá cu totulu confundata in cugetele s'ale; cá-ci nu me observá de locu pâna ce nu statui chiar' inaintea ei. Spariata tresari dên'sa la salutarea mea.

„Érta domnule, cá nu te-am vediutu!“ rosti ea.

„Ei bine nevêsta, óre atátu de spaimêntatoriu se fiu eu?“ o intrebái glumindu.

„O, értame domnule, eu sum atátu de tulburata, incátu mai cá-mi perdu mintile. . . .“

„Cum, vi s'au intêmplatu dóra vre-o nefericire?“ o intrerupsei eu. „Póte cá va fi bolnavu barbatulu teu séu baietii!“

„Ba, domnule nu e acést'a,“ respunsê ea machnita; „dar' totusiu este o nenorocire. Ti-o spunu eu; póte, cá chiar' ceriulu te-au trimisu in calea mea si ni vei poté ajutá prin unu sfatu bunu. Asculta numai! — Chiar' acum au fostu judele din satulu de pe vale in cas'a nóstra si ni-au zelogitu tóta averea nóstra pentru dare neplatita, precum dîce elu. — Noi am curatitu anulu trecut u tufiste selbatica si am prefacutu-o intr'o livada. Elu dîce acum, cá noi tînemu livad'a de 20 de ani si cá am remasu detori cu darea; cá am aveá acum 70 de fl. de platitu. Acést'a inse e mintiuna; cá-ci barbatulu meu au platitu totu-de-a-un'a, in totu anulu darile dupa rînduicla.“

„Da domnule, judele e unu omu reu, care vrê se ne aduca la sapa de lemn! — O, ce norocu, cá barbatulu meu au au fostu acasa; cá-ci altcum sciu, cá nu ar' fi avutu sfêrsitu bunu tré-b'a acést'a. . . .“

„Tu dîci dara cá judele ve este dusmanu si nu are dreptu de a cere darea acést'a dela voi? Asia cev'a este greu de crediutu nevêsta!“

„Si totusiu e ast'feliu domnule. Ur'a lui ne urmarese de 15 ani incóce si se pare, cá in tîmpulu acest'a ar' fi totu crescutu, in locu de a se potofi. Noi intr'adeveru neci cându nu amu facutu omului acestuî'a vre-unu reu; elu inse nóue si mai alesu mie mai multa amaratiune si dorere, decátu ce asiu poté spune cu cuvinte.“

Ea tacú unu momentu si privi cu o cautatura patrundietóre la mine.

„Ai poté gândi cumv'a reu despre mine domnule,“ adausê ea, „de-ace'a ti-oiu spune alesu ce am eu cu omulu acest'a. Inainte cu ciucisprediece ani éram o fetitia vesela fara de neci o grigia, inca o copila. Tata-meu érá cáu in departare de trei óre de aci in o mosióra (unu ocelu) in munti. Nu éram bogati dar' aveám ce ne trebuia. Eu pasceám oile tatalui meu, mergeám cu ele pe lunca, la poene si prin paduri; adese-ori nu intêlniám cu lunile neci o fiantia omenésca afara de parintii mei. Viétia liniscita inse se sfêrsi, cându venira intr'o dí doi flacai la mosi'a nóstra si dupa-ce venira ei totu mai desu. Cá eu éram caus'a cercetariloru acestor'a intielesese-mi indata. Unulu din ei érá tînerulu Stanciu, cel'alaltu fetiorulu unui omu avutu din satulu de pe vale; avea peru rosiu si érá obraznicu si ingânfatu, 'si inchipuia multu pe averea tatâne-s'o, de-ace'a neci cá-lu poteám suferi, 'mi érá urítu din anima de elu. Si

asia, cându me întrebă Stanciu, de voiescu se-ifu nevêsta, eu me învotîi; parintii mei, caror'a le placeá de elu, pentru-cá erá lucratoriu si omu de omenie, nu se înpotrivira. Ómenii, cari veniserá la noi cá petitori, siedeáu cu parintii mei la unu paharelu de rachie de prune, eu stám cu mirele la ferêstra; de-odata vediuramu trei barbati apropiandu-se cu pasi repedi spre mosí'a nóstra, între ei erá si celu rosiu. Ajungêndu la portitia vediura bâtile albe radimate de acést'a, ce dupa unu obicei vechiu insemná, cá suntu petitori la casa. Sioptira mereu la olalta apoi díse unulu dintre ei mai tare: „se mergemu inapoi, cá au ajunsu altii inaintea nóstra aci.“

„Ba, strigá celu rosiu furiosu, acést'a se nu mi-o faceti! Din contra ve rogu se mergeti in lontru, póte cá am ajunsu chiar' la têmpulu pótrivitu, cá-ci pentru mine ar' fi o rusfne prea mare se me retragu eu pentru unu serantocu.“

Dupa ace'a intrara ómenii celui rosiu in casa, ér' elu asceptá respunsulu afara; petitorii 'si spusera trebile loru si apoi audirá, cá eu chiar' atunci devenise-mi mirésa; cu acést'a ei nu se îndestulira, ci chiemara parintii mei afara la o con-vorbire. Acolo trebuie, se le fie spusu tata-meu vre-o câteva bune, cá-ci fora de a-si luá diu'a buna esira mâniosi afara, se aruncara pe cai si plecara; numai celu rosiu se mai uitá îndereptu si amenintiandu cu pumnulu strigá din respoteri: „La batjocur'a, ce mi-a-ti facut'o, ve ve-ti gândi cátu ve-ti traí!“

Ti-o spunu pe scurtu domnule. Omulu acést'a s'au tiênutu de vorba, par' cá ar' fi unu blaste-mu víu pe capulu nostru, care nu-lu mai potemu urni dela noi. Tata-meu erá detoriu nesce banii la unu omu din satu. Rosiulu cumperá obligati'a dela acést'a si ast'felu devení tat'a detorasiulu lui. Pe cându sciú, cá nu le este cu potintia parinti-loru mei se platésca, cerú elu banii dela dênсии si cându nu-i potura dá, í-i scósé cu judecat'a din casa si din mosie, de au moritu necajiti si seraci . . . . Noua, adeca mie si barbatului meu nu ne potú face nemicu, inse cum l'au alesu de jude cólea josu in satulu de care se tiênu si mosiile res-firate pe aci prin muntí, a si grabitu a ne aretá ur'a vechia.

Cându au fostu astadi aici de ne-au zalogitu pe nedreptate, mi-a dísu batjocorindu: „Pána in trei septemani trebuie se depuneti banii si déca nu poteti se voru viude lucrurile zelogite si voi siedeti in cas'a de sub colina, cá chitiraii in gaura!“ „Primariule, primariule,“ strigái eu spaiméntata. „Óre nu te temi de batai'a lui D.-dieu, pentru atât'a reutate!“

„Esti o nebuna díse elu rídiêndu, asia e legea! Inse tu inca si acum a-i poté-o schimbá acést'a,“ apoi 'mi siopti nerusinatulu câteva cuvinte la urechia, la care eu cá muiere de omeu nu i-am potutu raspunde altcum decátu numai tragêndu-i o palma in fácia si luându securea in mâna spre a fi scutita in totu casulu. Ce au dísu elu dupa ace'a in furi'a grosava, nu ti-le potú spune

tóte si acumu tremuru de frica, cându me gândescu la câte le-a dísu elu. Acumu nu va avé pace, pâna nu ne va ruiná si pe noi.“

„Acést'a nu trebuie se-o asceptati nevêsta,“ respunsei eu. „Barbatulu teu trebuie se mérga la pretore la orasiu si se spuna, cumu stá treb'a. Domnulu acést'a iubisce dreptatea si ve va aperá in contr'a dușmaniloru vostri facêndu investigare.“

„La acést'a me gândiam si eu,“ díse nevêst'a ingrigita, „inse judele tiêne cu domnii cei mari si asia nu-lu voru prea ascultá acesti'a pe barbatulu meu.“

„Faceti numai cum ti-am spusu eu, apoi éra voru fi tóte bune!“ i-i mai dísei inainte de-a me îndepartá.

Petrecutu de multiemirile si binecuvêntarile sermanei femei, plecái mai departe.

Urmátorele date, ce le voiu impartasi iubitoru mei cetitori le audii din gur'a lui Ilisie.

Biét'a nevêsta indata ce vení barbatulu ei acasa í-i enará atatu întêmplarea cu judele cátu si ce í-i spusese eu; inse elu nu voiá se scite nemicu despre aceste.

„Eu nu-su detoriu la nime nemicu,“ respunsé elu, de ace'a voiu asceptá tóte in pace; fora de-a face macaru unu pasiu.“

„Ai dreptu fiiulu meu,“ adausé betrânnulu Stanciu, „tie nu-ti póte face nime nimica si imperatulu póte cere numai ce este a lui!“

Si asia remasé. Tat'a cá si fiiulu eráu simpli, tiêneáu inse strínsu la dreptate, dar' eráu totu-odata vêrtosi si greu de capacítatu.

Érá spre sfêrsitu de tótna precându se gatiá judele inpinsu de urgie a-si ímpliní planulu seu de resbunare. Insoçitu de cátiv'a cumeti si unu gendar-mu vení elu intr'o dí spre cas'a de sub colina. Fáci'a lui straluciá de o bucurie diavolésca. Stanciu cu fiiulu seu si cu nevêst'a acestui'a siedeáu chiar' la prândiu cându se deschisé usi'a casei, pe care intrá judele cu ómenii sei, fora de a dá macaru diu'a buna gazdeloru.

Betrânnulu privi uimitu la dênсии.

„Ce voiiti voi in cas'a acést'a?“ întrebá elu duru, „nu este a vóstra, de intrati asia fora neci o síela!“

„Nu te necagi mosiule,“ respunsé judele cu ironie, noi amu venitu numai dupa vitele si lucrurile zalogite pentru dare. In lege nu e prescrisu, cá trebuie se dâmu diu'a buna detorasiului de dare.“

(Va urmá.)

(Dr. Albert Amlacher.)

Lucreti'a Frentiu.

Adunarea generala a „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului romanu“ intrunita-estua anu la Alb'a-Jul'ia in 8-9 Augustu, au fostu fôrte bine cercetata.

Siedinti'a ântâiu s'a deschisu in 8 aug. la 11 ôre inainte de amédi in baseric'a gr.-or. din or: siu, cu care ocaziune vice-presidentulu „Asociatiunii,“ Ilustritatea S'a dlu consilieru aulicu in pensiune Iacobu Bologna a rostitu urmatórele cuvinte:

„Onoratorulu domni si frati! Stimatorulu dómne! Permeteti-mi, rogu-ve, cá — desí cu dorere, se Ve aducu la cunoscentia, cá presidentulu „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu,“ multu meritatulu nostru literatu, dlu prepositu Timoteiu Cipariu (strigari de „se traésca,“) impededatu prin starea sanetatiei, in care se afla, nu ne va onorá cu presentí'a s'a nici de astadata. Vine deci pe temeiulu statuteloru asociatiunei nóstre, cá se am eu marea onóre a deschide si conduce si adunarea de acumu.

„In acésta calitate a mea 'mi exprimú marea mea bucuria, pe care o sêntu, cându vedu atâti'a Romaní adunati la serbatórea nóstra literara-culturala. In ace'asi calitate a mea salutu pe toti si pe tóte, pe fratii si pe surorile mele, salutu pe cei de aici din locu si pe cei-ce au alergatu din departare cu aceste cuvinte: Bine V'amu aflu fratorulu Belgradeni, bine ati venitu fratorulu din afara.

„Cu aceste declarú adunarea generala XXV-a a „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu“ de deschisa si Ve invitú, cá imediatu se trecemu la obiectele stabilite in programu. (Strigate de „se traésca!“)

La aceste dlu protopopu gr.-or. Alexandru Tordasianu a respunsu in numele Romaniloru din Alb'a-Jul'ia in urmatoriu lu modu:

„Ilustrisime dle vice-presidentu! Onorati membri ai „Asociatiunii!“ Cu bucurie Ve salutu in numele poporatiunii romane din Alb'a-Jul'ia si din Valea-Muresiului. Este unu tîmpu de 20 de ani, decându mai in urma am avutu ér' onóre de a serbá in acestu orasiu acésta mare serbatóre científica-nationala a „Asociatiunei transilvane,“ ale carei fructe binefacátore servescu de balsamu pentru viti'a poporului românu. Cátu de necesara erá infintiarea acéstei „Asociatiunii“ la unu poporu, care sute de ani a fostu silitu a orbecá in intunerecu, este prea lamuritu, si necesitatea acésta se dovedesce mai bine prin spriginirea generala, de care se bucura „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.“

„Si jertf le aduse de poporulu romanu pentru scopurile asociatiunii nóstre in parte ísi aréta fructele cele folosítore si continuandu in lupt'a culturala pe basele puse suntu de convingere firma, cumcá rodulu binefacatoriu pentru cultur'a poporului românu si literatur'a lui va fi imbelsingatu si va aduce multu bine patriei.

„Ne simítimu deci fôrte onorati, cá ne-ati datu ocaziune a Ve poté vedé in midiloculu nostru pe teritorulu acestui orasiu cu trecutu istoricu si plinu de reminiscentie glorióse si ne simítimu mândri a poté contribui si noi cu puçinele puteri, de care dispunemu, la ajungerea mareteloru scopuri ale „Asociatiunii transilvane.“

„Drept-ce cu anima fratiésca Ve dicemu: Bine a-ti venitu in midiloculu nostru! Se traesci dle vice-presidentu! Se traésca membrii „Asociatiunii!“ (Strigari de „se traésca!“)

Dupa-ce cassariulu Asociatiunii dlu Eugenu Brote cetesce apelulu nominalu alu membriloru Asociatiunii din deosebitele despartamente, pre-

sidiulu cotesce urmatórele telegrame de felicitare, sosite pâna in acelu momentu:

„Vechi'a nóstra metropola si acumu e norocósa a intruni animele toturoru Romaniloru pentru spriginirea culturai poporului domnu 'de o sórte mai buna. Eu nepotându participá in persóna, trimitu toturoru celoru adunati acolo pentru promovarea acestui scopu sublimu salutare cordiala!

„Mironu Romanulu.“

„Cu voi suntemu amati luptatori, care prin arm'a sciintiei si a culturai voiti a recâscigá natiunei române gloria strabuna!

„Români selageni.“

La propunerea dlui Dr. D. P. Barceanu se deléga o comisiune din A. Tordasianu, R. Patitia si I. Filipu, care se insarcinéza a incassá taxele restante si se inscrie pe membrii noi.

Siedinti'a se suspinde pe 15 minute. Redeschidindu-se, raportorulu comisiunii de mai susu dlu R. Patitia referéza, cá s'au incassatu 85 fl. restante, ér' dela membrii noi 485 fl. — cu totulu 570 fl. v. a.

Secretariulu Asociatiunii dlu Dr. D. P. Barceanu raportéza, cá in anulu expiratu s'au inscrisu 47 membri noi.

Adunarea í-i declara pe acei'a de membri ordinari ai „Asociatiunii transilvane.“

Membrulu I. P. Reteganulu cetesce o interpelatiune lunga in privinti'a scolei centrale ce are se se redice in Gherl'a, pe spesele aloru 42 comune gr.-or. si gr.-cat. din giurulu Gherlei. Considerandu-se acésta interpelatiune de propunere, se predá comisiunii pentru propuneri.

Dupa acésta se alegu in comisiunea pentru propuneri: I. Moldovanu, canonicu, Fr. Hossu Longinu si Dr. I. Tincu; in comis. pentru revisuirea ratiocinieloru: Dr. Absol. Todea, Victoru Piposiu, N. Fekete Negrutiu.

Dupa acestea siedinti'a I. se redica la 1³/₄ ôra dupa amédi.

In sér'a dilei de 8 Augustu au avutu locu unu concertu declamatoricu-musicalu, care a reusitu fôrte bine. Sal'a cea mare dela hotelulu „Hungaria“ erá plina de unu publicu de preste 400 persóne.

Programulu acestui concertu, asia dicîndu mai multu improvisatu, a fostu urmatoriu lu:

1. Dóue coruri: a) „Coróna cufundata“ de H. Bönicke b) „Véntulu suffa dela Vest“ de J. Dürrner. 2. „Miserere“ din opera Trovatore, executata pe pianu e dn'a Malvina Cacoveanu. 3. Dóue cantece pentru o voce de basu cu acomp. de pianu a) „Miediu lu noptii“ de G. Dima; b) „Soru de vijelia“ de W. Humpel, executate de I. Popa (repet.) 4. „Rapsodie Roumaine“ op. 13. de A. Sipos executata pe pianu de d-siór'a Elena Piposiu. 5. „A Ciobanulu“ (doina), executata pe víora de dlu I. Piposiu. 6. Dne Coruri: a) „Diua a apusu“ de H. Pfeil; b) „Serenada“ de H. Marschner. 7. „Balcanulu si Carpatulu, poesie de V. Alesandri, declamata de dn'a Aurelia Piposiu n. Rosiescu. 8. Dóue cantece pentru o voce de basu cu acomp. de pianu: a) „Cântecu de jertfa“ de L. v. Beethoven; b) „Sorióra“ de F. v. Holstein, executate de dlu I. Popa. 9. „Hai in hora de-a juca, coru de G. Dima.

Siedinti'a a dóu'a s'a deschisú in 9. Aug. la 9¹/₂ ôre inainte de amédi.

Dupa autenticarea protocolului sedintiei premerse, dlu George Baritiu si-a cetitu prea interesant'a disertatiune despre „*Municipiulu Alba-Iulia*.” — Acésta disertatiune, — care o vomu publicá si noi, — a fostu cu unu viu interesu ascultata si prin dese strigari de „se traiesca!” intrerupta.

Urmându la ordinea dilei raportulu comisiunii petitionare, raportorulu acelei'a dlu Dr. I. Tincu referéza asupr'a propunerii de ieri a dlui Popu-Reteganulu si propune in numele comisiunii, cá sè se încrédia onor. comitetu alu „Asociatiunii” a face eruarile necesare si încátu ar' aflá cá cade in competenti'a „Asociatiunii,” a presentá in acésta privintia unu raportu adunarii generale din anulu viitoriu. — Se primesce in unanimitate.

Urmându la ordinea dilei raportulu comisiunii financiare, dlu Absolonu Todea in calitate de referentu propune, cá ratiociniulu comitetului, care s'a aflatu corectu intru tóte, sè se iee spre sciintia si comitetului sè i-se dee absolvare.

Se primesce propunerea comisiunii. Dupa o scurta desbatere, la care au luat parte dlu canonicu Moldovanu, dlu Crisianu, dlu Parteniu Cosma si dlu N. F. Negrutiu se primesce si propunerea comisiunii, cá budgetulu pe anulu 1886/87 sè se adopteze intru tóte, lasându comitetului se folosésca escendentulu pentru cele mai ardente necesitati culturale.

Petitiunile pentru ajutore parte se resping, parte se transpunu comitetului spre rezolvare, — recomandându-se deosebitei atentiuni a acestui'a singuru cererea de ajutoriu a scólei principale romane din Lapusiulu-ungurescu.

In urm'a propunerii dlui canonicu Moldovanu: se lasa Comitetului se dispuna cá in Ratiociniile din anii urmatori fondulu de reserva sè se faca mai bine evidentu.

Dupa aceste presidiulu cetesce urmatórea telegrama.

„Salutam cu devotamentu adunarea luptatorilor „Asociatiunii.” Dorimu se aiba succesele dorite de toti.”
Membrii despartimentului XII.

Urmându punctulu 4. din programulu statoritu pentru sedinti'a a II. a adunarii generale, adeca alegerea noului comitetu pe periodulu 1887—1890 presidiulu suspinde sedinti'a pe 15 minute, pentru-cá membrii sè se jóta consultá asupr'a persóneloru, pe care voru a le alege in comitetu.

Redeschidendu-se sedinti'a, se alege in comitetu pe periodulu 1887—1890 urmatorii domni:

Davidu Br. Ursu, Paulu Dunca, El. Macelariu, J. Sterca Siulutiu, George Baritiu, Joanu Popescu, Dr. Il. Puscariu, Joanu Russu, B. Harsianu, Const. Stezariu, Zah. Boiu, Part. Cosma; de suplenti dnii: Eugenu Brote, Dr. D. P. Barcianu, majorulu Maximu, Nicanoru Fratesiu, George Munteanu canoniculu Moldovanu.

Mai departe se proclama: de presidentu alu „Asociatiunii” dlu Timoteiu Cipariu, de vice-pre-

sidentu dlu Jacobu Bologa, de secretaru I. dlu George Baritiu, de secretariu alu II. dlu Dr. D. P. Barcianu, de cassaru dlu Eugenu Brote, de controloru dlu J. St. Siulutiu, si de bibliotecariu dlu Dr. Joanu Crisianu.

Presidiulu cetesce o scrisóre a d-lui popopu Tr. Metianu, prin care se invita Asociatiunea a-si tiené adunare generala din anulu viitoriu la Zernesci. Presidiulu aduce mai departe la cunosciati'a adunarii, cá o asemenea invitare s'a facutu si din partea dloru Malu si V. Rant'a Buticescu din Bistritia. — Adunarea decide, cá hotarirea locului pentru tienerea adunarii generale viitóre sè se concredia comitetului.

In sfêrsitu s'a hotaritu, cá protocolulu sedintiei a II-a sè se autentice decatra membrii Sibieni, cari au participatu la adunarea generale.

Presidiulu a multiumitu in vre-o câte-va cuvinte Belgradeailoru pentru bun'a primire, si apoi membriloru si publicului adunatu in numeru atátu de mare pentru acelu interesu ce l'au manifestatu prin participarea loru la adunare. — La aceste a respunsu in numele Belgradeniloru dlu avocatulu Rubinu Patitia prin o frumoasa cuvëntare.

— Au urmatu apoi Banchetulu la care au participatu vré 200 insi, si sér'a Balulu care a intrunitu unu publicu de preste 400 persóne.

Scóla civila de fete cu internatu a asociatiunei transilvane se va deschide cu inceperea anului scolasticu 1886/7 in Sibiu. — Parintii, cari voiescu cá fetitiile loru se primésca o cultura intelectuala si morala temeinica, precum si instructie in lucruri femeesci si in ale economiei casnice, avédu totu-odata ocaziune pentru perfectionare in limb'a germana, francesá si in musica, suntu rugati se grabésca cu insinuarile copileloru la comitetulu asociatiunei. — Elevele interne ate scólei civile pentru intréga intretienere platescu o cotisatie de 20 fl. si unu didactru de 2 fl. pe fie-care luna. — Elevele, cari neavendu pregatirea pentru scóla civila, voru cercetá scóla primara, precum si cele cari voru se cerceteze numai cursulu complementariu, se primescu in internatu in aceleasi conditiunei, inse didactrulu, pentru cele din urma, e de cate 5 fl. pe luna.

Corpulu didacticu la acésta scóla s'au constituitu astfelu: directoru Dr. D. P. Barcianu, directória la internatu d. siór'a bar. Elena Popu, profesori: Enea Hodosiu, Septimiu Albini si Sabinu Barcianu, profesóra: Aurelia Filipescu.

Care e mai nefericita? Illustratiunea nóstra din nrulu acest'a infaçisíeza dóue sorori. — Un'a insielata in amoru: imbracá de ténera hain'a monacala. Cealalta maritându-se aflá unu barbatu netrevnicu, care risipindu-i intrég'a zestre o alungá dela casa; — si acumu cérca si ea adapostu intre posomoritele ziduri al mánástirei — Momentulu acest'a tristu si petrundietoriu alu re'ntêlnirei dureróse ni-lu infaçisíeza atátu de viu illustratiunea de pe pagin'a 233.